WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII DLA KLASY 5

Uczeń:

Treści nauczania	Ocena dopuszczająca (2)	Ocena dostateczna (3)	Ocena dobra (4)	Ocena bardzo dobra (5)	Ocena celująca (6)
1. Cywilizacje starożytne	Wyjaśnia pojęcia: prehistoria, starożytność, pismo; wymienia pierwsze cywilizacje (Mezopotamia, Egipt); wskazuje na mapie rzeki Nil, Eufrat i Tygrys; rozpoznaje piramidy.	Podaje daty: powstania pisma, narodzin Chrystusa (początek n.e.); pierwszych igrzysk, wyjaśnia pojęcia: politeizm, hieroglify, kodeks; omawia strukturę społeczeństwa w Egipcie (rola faraona); lokuje w czasie starożytną Grecję i Rzym.	Wyjaśnia pojęcia: judaizm, monoteizm, demokracja, republika, imperium; charakteryzuje osiągnięcia cywilizacyjne Mezopotamii, Egiptu, Grecji (teatr, igrzyska) i Rzymu (akwedukty, drogi); posługuje się osiami czasu, wie, kiedy powstał i upadł Rzym	Porównuje systemy ustrojowe Aten (demokracja) i Rzymu (republika, cesarstwo); analizuje znaczenie Kodeksu Hammurabiego oraz rzymskiego Prawa Dwunastu Tablic; wyjaśnia przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego.	Dokonuje samodzielnej, syntetycznej oceny wpływu dziedzictwa antycznego (grecko-rzymskiego i judeochrześcijańskiego) na współczesną cywilizację europejską.
2. Bizancjum i świat islamu	Identyfikuje postacie: Konstantyn Wielki, Mahomet; wskazuje na mapie Konstantynopol i Półwysep Arabski; rozpoznaje architekturę muzułmańską (meczet).	Wyjaśnia pojęcia: islam, Koran, muzułmanin, bazylika, ikona; wymienia główne zasady wiary muzułmańskiej.	Charakteryzuje ustrój i kulturę Cesarstwa Bizantyjskiego (osiągnięcia Justyniana I, architektura Hagia Sophia); opisuje etapy ekspansji arabskiej oraz wkład Arabów w rozwój nauki i medycyny (cyfry arabskie).	Analizuje przyczyny i skutki trwałego podziału chrześcijaństwa (wielka schizma wschodnia – 1054 r.); porównuje doktrynę chrześcijaństwa i islamu oraz opisuje wzajemne relacje obu cywilizacji w średniowieczu.	Wyjaśnia mechanizmy kulturowego i naukowego pośrednictwa świata arabskiego między antykiem a Europą Zachodnią, oceniając skutki wojen i wymiany handlowej.

3. Społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy	Wyjaśnia pojęcia: król, rycerz, duchowny, chłop, klasztor; rozpoznaje style architektoniczne: romański i gotycki na ilustracjach.	Wyjaśnia pojęcia: feudalizm, stan, monarchia stanowa, wasal, senior, pańszczyzna, lokacja; opisuje pasowanie na rycerza i obowiązki rycerskie (etos rycerski); charakteryzuje życie w średniowiecznym mieście.	Opisuje strukturę systemu feudalnego; wyjaśnia rolę Kościoła i zakonów (np. benedyktyni, franciszkanie) w rozwoju kultury, piśmiennictwa i rolnictwa; wskazuje cechy charakterystyczne architektury romańskiej i gotyckiej.	Analizuje i porównuje pozycję prawną oraz ekonomiczną różnych stanów średniowiecznych; wyjaśnia uniwersalny charakter średniowiecznej kultury europejskiej (rola łaciny, uniwersytetów).	Dokonuje wieloaspektowej oceny średniowiecznego systemu feudalnego i stanowego, polemizując z potocznym i stereotypowym określeniem średniowiecza jako 'wieków ciemnych'.
4. Polska w okresie wczesnopiastowskim	Podaje datę: chrztu Polski (966); identyfikuje postacie: Mieszko I, Dobrawa, Bolesław Chrobry, św. Wojciech; wskazuje na mapie Gniezno, Poznań oraz państwo Polan.	Podaje daty: zjazdu gnieźnieńskiego (1000), pierwszej koronacji królewskiej (1025); wyjaśnia pojęcia: plemię, dynastia, gród, drużyna książęca, misja chrystianizacyjna, relikwie; omawia znaczenie chrztu dla Polski.	Charakteryzuje przyczyny i skutki kryzysu oraz odbudowy państwa Piastów za Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego; opisuje przebieg zjazdu gnieźnieńskiego i jego znaczenie polityczne; omawia strukturę monarchii patrymonialnej.	Analizuje przyczyny konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem; charakteryzuje rządy Bolesława Krzywoustego (obrona Głogowa, podbój Pomorza); wyjaśnia treść i cele polityczne statutu sukcesyjnego (1138).	Wykazuje i argumentuje wpływ integracji wczesnopiastowskiej Polski z kręgiem cywilizacji zachodniochrześcijańskiej na pozycję międzynarodową państwa oraz rozwój jego struktur ustrojowych.
5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego	Podaje datę: sprowadzenia Krzyżaków do Polski (1226); wyjaśnia pojęcie: rozbicie dzielnicowe; identyfikuje postać: Konrad Mazowiecki; wskazuje na mapie	Wyjaśnia pojęcia: seniorat, kolonizacja na prawie niemieckim; omawia skutki sprowadzenia Zakonu Krzyżackiego.	Opisuje polityczne i gospodarcze skutki rozbicia dzielnicowego; charakteryzuje przebieg najazdu mongolskiego; wyjaśnia zmiany społeczne związane z napływem osadników	Analizuje przyczyny upadku zasady senioratu; ocenia próby zjednoczenia państwa podejmowane przez Henryków Śląskich oraz Przemysła II; charakteryzuje	Dokonuje syntetycznej oceny bilansu epoki rozbicia dzielnicowego, wskazując zarówno czynniki osłabiające państwo politycznie, jak i procesy stymulujące rozwój gospodarczy i kulturowy.

	dzielnice Polski.		(lokacje wsi i miast).	zagrożenie ze strony Zakonu Krzyżackiego i Brandenburgii.	
6. Polska w XIV i XV wieku	Podaje datę bitwy pod Grunwaldem (1410); identyfikuje postacie: Władysław Łokietek, Kazimierz Wielki, Jadwiga, Władysław Jagiełło.	Podaje daty: założenia Akademii Krakowskiej (1364), pokoju toruńskiego (1466); wyjaśnia pojęcia: unia personalna, szlachta, przywilej szlachecki; wymienia zasługi Kazimierza Wielkiego.	Charakteryzuje politykę wewnętrzną i gospodarczą Kazimierza Wielkiego (kodyfikacja prawa, obronność, 'zastał Polskę drewnianą...'); omawia przyczyny i skutki unii polsko-litewskiej; opisuje przebieg wielkiej wojny z Zakonem Krzyżackim.	Analizuje proces rozwoju przywilejów szlacheckich i ich wpływ na władzę królewską; charakteryzuje przyczyny, przebieg i postanowienia wojny trzynastoletniej; opisuje rozkwit kultury polskiej w XV w. (J. Długosz, Wit Stwosz).	Ocenia mocarstwową pozycję państwa polsko-litewskiego w Europie Środkowo-Wschodniej w XV wieku w kontekście polityki dynastycznej Jagiellonów.